

رابطه سلامت خانواده و صفات شخصیت با نگرش به رفتارهای بزهکارانه در دانش آموزان

فریبا احمدی دریاکناری^۱، دکتر فاطمه کریمی^۲

۱. کارشناس ارشد روانشناسی عمومی، دانشگاه آزاد اسلامی، واحد رشت، رشت، ایران.

۲. عضو هیئت علمی گروه مشاوره، دانشکده ادبیات و علوم انسانی، دانشگاه گیلان، رشت، ایران.

چکیده

پژوهش حاضر با هدف ارتباط بین سلامت خانواده و صفات شخصیت با نگرش به رفتارهای بزهکارانه در نمونه‌ای از دانش‌آموزان شهرستان رشت انجام شد. پژوهش از نوع توصیفی - مقطعی از نوع همبستگی می‌باشد. جامعه آماری شامل کلیه دانش‌آموزان دختر و پسر شهرستان رشت در فاصله سنی ۱۵ تا ۱۸ سال در سال ۱۳۹۵ بودند. نمونه‌ای به حجم ۳۷۵ نفر از دانش‌آموزان بر اساس جدول کرجسی و مورگان (۱۹۷۰) در سال تحصیلی ۹۵-۱۳۹۴ به روش نمونه‌گیری خوشه‌ای انتخاب شدند. به منظور جمع‌آوری داده‌ها از مقیاس پنج عاملی نئو (NEO-FFI-R)، مقیاس خانواده اصلی و پرسشنامه نگرش به رفتارهای بزهکارانه (۱۳۸۹) استفاده شد. به منظور تحلیل داده‌ها از نرم‌افزار SPSS-۱۸ استفاده شد و نتایج در قالب آمار توصیفی و استنباطی گزارش شد. یافته‌ها نشان داد که نگرش به رفتارهای بزهکارانه با سلامت خانواده ($P < 0/01$)، برون‌گرایی ($P < 0/01$)، توافق‌پذیری ($P < 0/01$)، انعطاف‌پذیری ($P < 0/05$) و وجدانی‌بودن ($P < 0/01$) همبستگی منفی و معنادار دارد. در مقابل نگرش به رفتارهای بزهکارانه با متغیر روان‌رنجورخوبی همبستگی مثبت دارد ($P < 0/01$). همچنین نتایج تحلیل رگرسیون گام به گام نشان داد که متغیرهای پیش‌بین در دو گام رگرسیون ۰/۲۷ از واریانس نگرش به رفتارهای بزهکارانه در دانش‌آموزان را به طور معنادار در سطح معناداری ($P < 0/01$) پیش‌بینی می‌کنند.

کلیدواژه‌گان: نگرش به رفتارهای بزهکارانه، بزهکاری، سلامت خانواده، صفات شخصیت

مقدمه

بزهکاران نوجوان کسانی هستند که به اعمال خلاف قانون می‌پردازند. دستگیری‌های پلیس و گزارش‌های شخصی نشان می‌دهد که بزهکاری در طول نوجوانی افزایش می‌یابد و بعد در اوایل بزرگسالی کاهش می‌یابد. در واقع رفتارهای ضد اجتماعی در نوجوانان به خاطر تمایل به تایید همسالان افزایش می‌یابد. با گذشت زمان، همسالان کمتر با نفوذ می‌شوند، استدلال اخلاقی به تکامل می‌رسد و نوجوانان وارد موقعیت‌های اجتماعی مانند ازدواج و کار می‌شوند که کمتر قانون شکنی را در پی دارد (برک*، ۱۳۹۱). عوامل اقتصادی و فقر، عامل پس افتادگی فرهنگی و پیشرفت تکنولوژی، شهرنشینی، تراکم و افزایش جمعیت، حوادث غیرمنتظره از قبیل جنگ و زلزله، وسائل ارتباطات جمعی همچون مطبوعات و رسانه‌ها و ضعف بنیه اخلاقی و اعتقادی، علل اجتماعی بزهکاری محسوب می‌شوند (احمدی، ۱۳۸۷). تحلیل تبهکاری نوجوانان و جوانان معمولاً کار سهل و ساده‌ای نیست. با این که جرم به معنی زیر پا گذاشتن قانون است، تبهکاری نوجوانان و جوانان اغلب به معنی فعالیت‌هایی است، که به بیان دقیق، اصلاً جرم نیست. رفتارهای ضد اجتماعی، خرده فرهنگ‌ها و ناهم‌نوایی جوانان شاید بزهکاری تلقی شود، اما در واقع این عمل‌ها مجرمانه نیستند (گیدنز، ۱۳۸۶). در پژوهش حاضر صرفاً بر نگرش مثبت نوجوانان به انجام رفتارهای بزهکارانه تمرکز شده است که می‌تواند یک عامل پیش‌بین در اقدام نوجوانان به اینگونه رفتارها باشد.

خانواده مهم‌ترین نهاد اجتماعی در جوامع انسانی است که تکوین و پرورش شخصیت افراد در آن شکل می‌گیرد (فرجاد، ۱۳۷۷). برای اینکه خانواده بتواند کارکردهای اصلی خود را به خوبی انجام دهد، لازم است امنیت و آرامش در آن وجود داشته باشد. واقعیت این است که در فرایند چرخه‌ی زندگی خانواده مسایل و مشکلاتی بوجود می‌آید که آرامش آن را هر چند برای مدت کوتاهی سلب می‌کند. این

* Berk